

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

Теуцожь Цыгъо фэгъэхьыгъэ зэхыхъэхэр Лъэпкъым игъашэ ашугым егъэпытэ

Адыгэ лъэпкъым иашугъу Теуцожь Цыгъо юбилей фэгъэхьыгъэ зэхыхъэхэр шэмбэтым Гъобэкъуае щыкӀуагъэх. Хабзэм икӀулыкӀушӀэхэр, тхакӀохэр, шӀэныгъэлэжхэр, спортсменхэр, лӀфшӀэным иветеранхэр, ныбжьыкӀэхэр зӀукӀэгъухэм ахэлэжыагъэх.

ШӀэныгъэм, культурэм, къоджэ щыӀакӀэм ащызӀэшӀу зэхыхъэм хэлэжыагъэр цыф макӀэп. Ашугым итворчествэ къэзылӀотэрэ къэгъэлӀэгъонхэр культурэм и Унэ кышчызӀуахыгъэх. ТхылъеджапӀэм илофышӀэхэм кызырэтӀуагъу, ашугым ыусыгъэхэм, ищӀӀэныгъэ кырыӀуапӀэрэм афэгъэхьыгъу «Адыгэ макъэм», район гъэзетым, нэмыкӀхэм къащыхауыгъэхэм лӀэужхэр зӀралхы, Теуцожь Цыгъо ыусыгъэхэмкӀэ непи кызырэтхэтыр къаушыхъаты.

Урысыем инароднэ сурэтышӀу, тхакӀоу, Гъобэкъуае щӀаплугъэ Къат Теуцожь илофшӀагъэ, искусствэхэмкӀэ кӀэлэ-цыкӀу еджапӀэм зыщызыгъасӀэрэмэ ялӀэпӀэсэныгъи зэхыхъэм кышгэгъэлӀагъох.

Теуцожь Цыгъо кызыхъугъэр илээси 160-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэхыхъэм Пэнэшъу Сэфэр, СтӀашъу Юр, Мамый РусӀан, Къэзэнэ Юсыф, Тэу АслӀан, ШъхӀаплӀэкъо Гъучыпс, Цуекъо Юныс, ГъукӀӀл Нурбий, Цуекъо Нэфсэт, Къат Теуцожь, нэмыкӀхэри щытлӀэгъуагъэх. Ахэр МыекъуапӀэ икыгъэх. Краснодар, тирайонхэм ащышхэри тинӀплӀэгъу итых.

Гъобэкъуае кыфалогъэ ордымкӀэ юбилей зэхыхъэр кызылӀуахыгъ. Теуцожь районым иадминистрация ипашӀу Хъач-

мамкыко Аземат ашугыр иусэхэмкӀэ непи кызырэтхэтыр, лӀэужхэр зэрэзӀефшӀэхэрэм

игушыгъэ кышчыгъэхыгъ. Сэнаушыгъэ зыхӀт ныбжьыкӀэхэм лӀэпылӀэгъу афэхъухэзэ, анахь дӀэгъоу еджэрэ студентхэм Теуцожь Цыгъо ыцӀкӀэ стипендиэхэр аратых. Районым иадминистрация иунашӀокӀэ нӀбгырэ 13 кыыхахыгъ.

Залым чӀэсхэр лӀгу афӀте-охэзэ пчӀэгум кыхъэгъэхэ студентхэу лӀшынэ Саидэ, БрантӀэ Джэнэт, Гъонэжыкыко Заремэ, Пэнэшъу Джэнэт, Пэнэшъу Аминэт, Пэнэшъу Асыет, Хъаджэбыекъо Аскэр, Хъот Сусанэ, Хъот Саидэ, КӀыкӀ Мари-нэ, КӀыкӀ Даринэ афӀгушӀуа-

гъэх. А. Хъачмамкыком стипендиэхэр зыфагъэшӀошагъэхэм гушыгъэ фӀбэхэр афӀуагъэх.

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ иминистрӀу, Урысыем изаслуженнэ артистӀу, Адыгеим, Темыр Осетиим — Аланием янароднэ артистӀу КӀулэ Мыхъамэт Гъобэкъуае цыф цӀэрылӀохэр кызырэдӀкыгъэхэм, къуаджэр зырыгушхорэмэ тхакӀохэр, сурэтышӀхэр, артистхэр зӀрахэтхэм осӀ ин фишыгъ. Чылэр цыфӀу ащ щӀаплугъэм ыгъэдэхэн зӀрылӀкырэ зысӀшӀухэмкӀэ кыӀотагъ.

Республикэм культурэмкӀэ

и Министерствэ итын анахь лӀаплӀу Теуцожь Цыгъо юбилей медаль нӀбгыришӀмэ аритыжыгъ. Ц. Теуцожьым ыпхъоу Симэ, Урысыем изаслуженнэ тренерӀу, Теуцожь районым инароднэ депутатӀу Дзыбэ Хъамзэт, кӀэлӀэгъаджэ лӀфшӀэным иветеранӀу СтӀашъу Майор медальхэр афагъэшӀошагъэх. Районым идепутатӀу, общественнэ лӀофыгъохэм чанӀу ахӀлӀэжӀэрэ СтӀашъу Вячеслав Адыгеим культурэмкӀэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъ зэхыхъэм щыратыжыгъ.

Теуцожь районым иадмини-

страция истипендия зыфагъэшӀошагъэхэм спортсмен ныбжьыкӀэхэр ахӀтых. Уджыхъу Юнысрэ Хъажэукуу Заурбийрэ спорт зӀнӀкыкӀухэм тапӀкӀи гъэхъагъэхэр ашашынхъу афӀуагъ, ятренер-кӀэлӀэгъаджэхэм афӀгушӀуагъэх. ИлӀэс 25-рэ хъугъу кӀэлӀэгъаджӀу лӀф зышӀлӀэ лӀшынэ НэфсӀти районым и Щытхъу тхылъ фагъэшӀошагъ.

КонцертӀу кыатыгъэм Адыгеим инароднэ артистхэу Уджыхъу Марыетрэ Тхъаркыкоу Теуцожь-рэ кышчыгушылагъэх. Теуцожь Цыгъо ипозмӀу «МафӀэкъо Урысый» зыфилорӀэм кыыхъыгъэ едзыгъом кӀеджагъэх. Художественнэ купхэм ахӀтхэм лӀэпкӀ ореджэр кӀуауагъэх, ансамблӀу «Къуаджэм инӀефӀылӀэхэм» адыгэ къашӀохэр кышыгъэх.

— Мыщ фӀдиз цыф къэзыгушӀыгъэ, зӀдзыгъэгъушыгъэ усакоу Теуцожь Цыгъо сэнаушыгъу хӀлӀыгъэм джырӀ нӀс икоу тытегушылагъӀ, — ело сурэтышӀ-модельер цӀэрылӀу СтӀашъу Юр. — Ар тхӀшӀу-щыгъэмэ, усӀу кытфигъӀэнэн ылӀӀкышӀыгъэр зыфӀдизыр Тхъэм нэмыкӀ ышӀлӀэп... ИкӀуаджӀ, илӀӀӀкӀ, республикэр щыӀэныгъэм лӀагъу щыӀыгъэх.

(ИкӀлӀух я 8-рэ н. ит).

ЛӀэшӀэгъухэм къапхырыкӀыгъ

Ижырэ адыгэ къужьым и МафӀ «Рыфабгъо ипсыкӀефӀэххэм» блӀкыгъэ шэмбэтым ащыкӀуагъ. лӀфтхъабзэм цыф бӀдӀдӀ хӀлӀэжыагъ, республикэм щыпсӀэхэрэм ямызакъоу, хъӀкӀэхэри бӀу кыришӀӀагъэх. ЗӀфӀшӀыгъэ лӀхъзӀхӀт обществӀу «Руфа-Тур» зыфилорӀмрӀ АР-м зекӀонымкӀэ ыкӀи зыгъӀпсӀафӀылӀэхэмкӀэ и КомитетрӀ ащ икӀӀэщӀагъох.

Хабзэ зэрэхъугъу, илӀэс кӀэс адыгэ къужьым, хъалыжӀом, кӀэбым ямафӀэхэр мы чыпӀэм щызӀэхӀэх. Ахэм

ахӀлажӀэхэрэм япчӀагъэ нахыбӀэ мӀхъу зӀпыт. Мыгъэ къужьым и МафӀ джашӀ фӀдӀу цыфыбӀэ кыришӀӀагъ — нӀбгыри

130-рӀ фӀдиз ижырэ адыгэ чыгъа-тӀхэр кызычыкырэ чыпӀэм дӀкӀолягъ. А гъогуанӀм икӀӀӀкӀун лӀшӀлӀх дӀдӀу щытӀп — псыкӀефӀэххэр зӀкӀэ зӀранӀ-кынышӀ, ижырэ адыгэ къужьым илӀ-шӀугъэ ауплӀӀкӀуным ишӀоигъоныгъэ фӀбэм текӀуагъ. ИлӀэсиц хъугъэ мыщ фӀдӀ мафӀэхэр зыхагъӀунафӀыкыхэр, арышӀ, мы гъогуанӀр зымыщыпӀӀӀ-гъухэри ахӀтыгъэх. АпӀрӀу дӀкӀолягъэри макӀӀп. КъӀралыгъо зӀфӀшӀхъафхэм къарыкыгъэхӀу Адыгэ къӀралыгъо университетым щеджӀэхэрэмэ гъогу кы-нымрӀ пкышӀхъэ-мышӀхъэ шӀоупсымрӀ ауплӀӀкӀун алӀӀӀкыгъ.

(ИкӀлӀух я 2-рӀ н. ит).

Зэгоожьхэми, къагъэкIы

Краснодар краим ыкIи Адыгеим нахь ащызэляшIэрэ уц шIойхэм амброзиер ащыщ. Шышхъэлым мазэм къэкIынэу регъажьэ, охтэ клэкIым къыклоцI зеушъомбгъу ыкIи къэгъэгъэнэу зиублэрэм, иегъашхо къегъако. Губгъохэм къащыкIырэ культурэхэм амброзием зэрар архы, анэхъу гъэтхасэхэр, мэкъумэщ лэжыгъэшIапIэхэр, хъупIэхэр ащ зэляекIух.

Амылэжырэ чыгухэм, гогу гъунэхэм, цыф псэуплэхэм, псыхъохэм анэпкхэм мы зигугъу къэтшыгъэ уцыжыыр къащэкIы. Амброзием ылапсэ псынклэу зедзы ыкIи охтэ клэкIым къыклоцI ар ины мэху. Лэжыгъэхэм иегъашхо ащ аригъэлын ылъэкIыщт. КъызшыкIыгъэ губгъом лэжыгъэу къырахыщтыр процент 90-кIэ нахь макIэ мэху. Лъапсэр игъусэу уц шIойр зыхэмычыкIэ, клэхэр чыгум хэтэкъожых ыкIи къэкIорэ илъэсым фэдэ пчъагъэкIэ нахьыбэ хъугъэу ар къэкIы.

Амброзием икъэгъагъэ къыкIырэ пыльцам цыфхэм ащыщхэр егъэсымаджэх. МэзитIу-мэзищэу уц шIойр къызыкIырэу къыклоцI аллергие ащ физиIэхэр ар зыдэщымыIэ чыплэхэм клонхэ фаеу мэху. Мыщ фэдэ узым ыгъэгумэкIыхэрэм япчъагъэ илъэс къэс хэхъо.

Амброзием зимыушъомбгъуным, ыкIэхэр чыгум хэмьтэкъожыхнэм афэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэр республикэм шызэхашэх. Амброзием пэшIуеклогъэным фэгъэхыгъэ амал зэфэшхъафхэр агъэфедэх.

Чышхъашъом тэрэзэу удэзеклоныр, лэжыгъэхэр зэблэпхъухэзэ губгъохэм къащыбгъэкIынхэр, ахэм игъэкIотыгъэу уадэлэжъэныр а амалхэм ащыщ. Узыщыпсэурэ чыплэм къышыкIырэ уц шIойр ылапсэ игъусэу иптхымэ на-

хышIу, сыда плэмэ иупкIыгъэ амброзиер псынклэу ыкIи фэдэ пчъагъэкIэ нахьыбэ хъугъэу къэкIыжыщт. Амброзием пэшIуеклогъэным пае химическэ амалхэри щыIэх. Тикъэралыгъо шагъэфедэн альэкIыщт агрохимикатхэмкIэ уцыжыыр республикэм шагъэклоды. Джащ фэдэу биологическэ амалэу республикэм шагъэцаклэрэм ишIуагъэкIэ, амброзием зиушъомбгъун ылъэкIырэп, апэрэ илъэсэу къэкIынэу зэрэригъажьэу ар агъэклоды.

Мыщ фэдэ IофшIакIэм ишIуагъэкIэ амброзием икъежъапIэ агъэклоды ыкIи илъэс заулэм а чыплэм уцыжыыр къышыкIырэп. Джырэ уахътэм амброзиер жъугъэу къэкIынэу ригъэжъагъ, къэгъагъэ къырымыхызэ мыщ игъэклодын фэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэр цыфхэм зэхашэнхэ фае.

Россельхознадзорым и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм иIофышIэхэм тызэрэшагъэгъозагъэмкIэ, амброзиер къызшыкIырэ чыплэхэр игъом къагъотынхэм ыкIи агъэклодын фэшI фитосанитарнэ уплъэкIунхэр ашIых. Мы илъэсым инспекторхэм чыпли 182-рэ ауплэкIугъ. Шапхъэу цыIэхэр гоогогъу 87-рэ аукуагъэу къыхагъэщыгъ. Административнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхынымкIэ протокол 38-рэ зэхагъэуцагъ. IофшIапIэ язытырэ нэбгырэ 13-мэ, унэе

предприниматель ыкIи фермер хызмэтшIапIэхэм япэщэ 17-мэ пшъэдэкIыжъ арагъэхыгъ. Къэлэ прокуратурэр ягъусэу уплъэкIуни 9 зэхашагъ. Къыхагъэщыгъэн фае, амброзием пэшIуеклогъэным ылъэныкъокIэ хэтрэ цыфи дэо тхылъ Россельхознадзорым фи-гъэзэн ылъэкIыщт, ащ епхыгъэу унашъуи ахэм ашIыщт.

Зыщыпсэурэ унэм дэжъ къышыкIыгъэ уц шIойр изымыупкIырэ цыфым административнэ тазырэу сомэ 300-м къыщегъэжъагъэу 500-м нэс ытынэу тыралхъэ. IэнатIэ зылыгъхэмкIэ тазырыр сомэ 500-м къыщегъэжъагъэу сомэ 1000-м нэсы, IофшIапIэ язытыхэрэр

сомэ 5000-м къыщегъэжъагъэу 10000-м нэсэу агъэпщынэщтых.

Амброзием пэшIуеклогъэным фэгъэхыгъэу республикэм Iофтхъабзэхэр шызэхашэхэмэ, ахэм яшIуагъэ къа-кIомэ Россельхознадзорым инспекторхэм ауплэкIу. Уц шIойр игъом зэрэрамыупкIырэм фэгъэхыгъэ дэо тхылъ къафагъэхыгъэмэ, Iофым изытет прокуратурэр шагъэгъуа-зэ ыкIи охтэ клэкIым къыклоцI уплъэкIунхэр ашIых. Адыгэ межрайон отделым ветеринариемкIэ ыкIи фитосанитариемкIэ икъэралыгъо инспекторэу Шышхъэ Заур псэуплэу Краснооктябрьскэм мы мафэхэм уплъэкIунхэр щышIыгъэх.

Мыекъопэ районым ит псэуплэу Краснооктябрьскэм иадминистрации амброзиер игъом изымыупкIыхэрэм яспискэ къыгъэхъазырыгъ. Ащ хэтхэм зэкIэмэ Заур залыгъэклагъ. Актэу, протоколэу зэхигъэуцагъэхэм аклигъэтхэжыгъэх. Ащ нэмыкIэу административнэ тазыр зэрэтырилхъэрэм щигъэгъозагъэх. Тазырыр мэфэ 70-м къыклоцI атыжын альэкIыщт. АшIэн фаеу афитхыгъэм палъэу итхагъэм елътыгъэу, мэфитIу-мэфищкIэ амброзиер раупкIын фае. Уахътэу итхагъэр зыблэкIыкIэ, пшъэрылтыр агъэцэклагъэмэ инспекторым еуплъэкIужы. Палъэм еху-лэу рамыупкIыгъэ зыхъукIэ, джыри протокол атхы ыкIи Iоф хыкумым зэхифынэу агъэхы.

УплъэкIунхэм тэри тахэлэжъагъ.

Апэрэ унагъоу уплъэкIунхэр зыщедгъэжъагъэр псэуплэу Краснооктябрьскэм иурамэу Луговая, 1-м шыпсэурэ Александр Степанищевыр ары. Ишагу Iупэ Iут амброзиер зыкIырымьупкIырэм инспекторыр зыклэупчIэм бысымым къызэриIуагъэмкIэ, уцыр ины хъугъэ ыкIи ищэмэдж ар къыхыщтэп. Гъунэгъу шагум шыпсэухэрэр ышIэхэрэп ыкIи ар ежъ ыупкIэн фау зэрымь-лътэрэри хъульфыгъэм игу-щылэ къышыхыгъэщыгъ. Административнэ тазырэу сомэ 300 зэрэтыралхъагъэр зэрыт тхъапэмэ, предписаниеми инспекторым Александр аклигъэтхэжыгъ. Фагъэуцугъэ уахътэм ехулэу амброзиер ыупкIэщтэу къыгъэгъуагъ. ТшIогъэшIэгъон хъугъэр зы: тазыр къыптыралхъэфэ уемыжэу, уишагу Iупэ Iут уцыр ор-орэу иуупкIыныр кын дэда? Гъунэгъум ий нахь мышIэмэ, ащ о уисабыхэм зэрар къызэрарихыщтыр ошIэмэ, иптхыныр хыльгэ дэда хъушта?

ЯтIонэрэ бысымэу тыздэ-кIуагъэм иунэ Iупэ (урамэу я 8-рэ мартыр ары) уц шIойм пэрыохъу зи фэмыхъоу къыщэкIы. Администрацием къыщатыгъэ тхъапэхэм зэрарытхагъэмкIэ, Сергей Соболевым мыр ичыгу Iахъ, ау ежъ нэмыкI чыплэ щэпсэу. Хъульфыгъэр зыщыпсэурэ унэм инспекторым тыригъусэу ты-кIуагъ, ау пчъэр зыми къыт-фыIуихыгъэп.

Зыщыпсэурэ шагум ыIупэ, чыгу Iахъэу илэр ыгъэкъэбзэ-ныр хэти ипшъэрыл. Инспекторыр къыпфэклонышъ, уцыр иуупкIынэу унашъо къыпфешIыфэ учысыныр емыкIу. Уцыжыр зэрэмыдахэм имы-закъоу, ащ уипсауныгъэ иягъэ къызэрэригъэклын ылъэкIы-щтыр хэти зыщигъэгъупшэ хъу-щтэп.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

♦ АР-м и КЪЭРАЛЫГЪО ШУХЪАФТЫН КЪАФЭГЪЭШЪОШЭГЪЭНЫМ ХЭЛЭЖЬЭРЭ ИОФШАГЪЭХЭР

Лъэкышхо хэль

Лъэпкъ литературэ пэпчъ тарихъ шъхьаф илэу хэхьоныгъэхэр ешлыми, литературэ шлэныгъэр хабзэ хэльэу мэкэклэ.

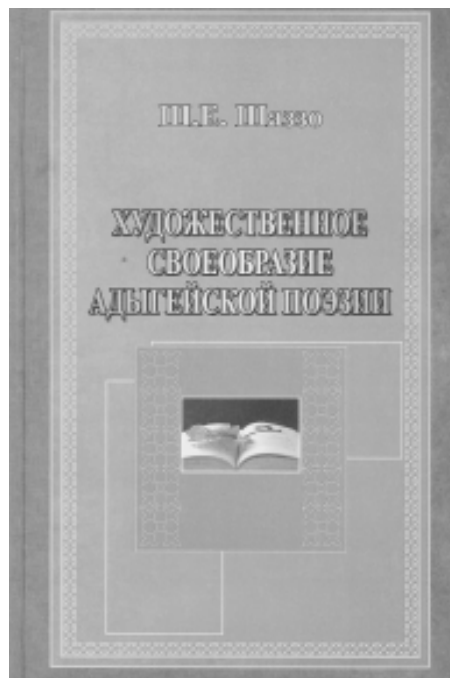
Темыр Кавказым илитературэ утегушылэ хьумэ, адыгэ литературэ анахъ къахэцэу, апэ итмэ ащыш. Шлэныгъэ гъэнэфагъэ хэльэу, жанрэ пэпчъ къыхагъэщыгъэу лофшлагъэхэр цылэхэми, усэн лофымклэ куоу, хэушъхьафыкыгъэу лофшлагъэу цылагъэр мэклагъэ. А гупшысэхэм къапкырыкыизэ, адыгэ

гъоха шлэныгъэлэжыым кылытхэрэр?

Апэрэу кыдильытагъэр жанрэхэу прозэмрэ усэмрэ зэфэдэ адыгэ литературэм шагъэфедэ зэралорэр е прозэр ыпэ итэу кызырэхэагъэщырэр зэрэмытэрэзыр ары. Адыгэ жэрыло творчествэм иусэхэмрэ тхыгъэ литературэм иусэрэ зы-

хьужь, гыбзэ, шульэгъу, лофшлэн ордэхэр, зэфэусэхэр, гыбзэхэр — бэ адыгэ усэнымклэ лъэпкъым гушъхьэлэжыгъэу зэригъэлэжыгъэр — игушлуагъуи, игугъуи, игыбзи усэ шьуашэклэ кылыагъэх, кыпччыгъэх. Ятлонэрэу къэлогъэн фаер, статьяхэр, очеркхэр усэн лофым ехылаагъэу цылагъэхэми, зэхэубытагъэу, лъэныкы пстэури кыдильытэу усэным ехылаагъэу лофшлагъэшхо тилагъэп. Гушъхьэлэжыгъэ хэхьоним лъэпкъым игушысэ зэрэщызэкыищырэр ежъ лъэхьаным лъэбэкъоу шишырэр арыми (лъэхьан пэпчъ зэфэдэн ыльэкыштэп), хэхьоныгъэ лъапсэу ижырэ зэхэльхьаклэми джыр лъэхьаным цылэхэми ялэр зы — адыгэ намыс гупшысакл, зы философскэ еплъык, зы лъэпкъ дунэететыкл.

Художественнэ усэным лъэпкъым кыыщидэхъугъэр зы структурэ гъэпсыклэу зэрэщытэр тинэрылэгъу. Жэрыло усэнымрэ тхыгъэ усэнымрэ азыфагу лыхъужь ордэдыбэ зэрэдэтыр, художественнэ уасэу

къэу кызырэхэжыгъэр, мэкъэ зэпэжыгъэр, лэклоцл мэкъамэхэм язэпэдэжэ, зэпышлэгъэ мэкъэ зэпаджэм мэхьанэр кызырэхэжыгъэр итэлэгъукы. Гъэшлэгъоны мыщ фэдиз мэкъамэу къэмыбытыгъошлур зэхэфыгъэу тапашъхэ зэрилъым тызэригъэгъушхорэр, лъэкышхо хэльэу лофшлагъэр зэрэщытэр. Адыгэ усэныр ижыкыкы нарт эпосым кыщэжэми, лъыкылатэмэ, ыпэ ригъэхъузэ, хахъозэ, члэнагъэхэр зыщишыхэрэри кыыхэкыххэзэ хэбзэ гъэнэфагъэ хэльэу, системэ илэу лъэкылатэ. Лъэпкъ литературэм жанрэу цылэхэр зэклэ хэтыхэ хъугъэ: эпическэ ыкы лиричeskэ усэр, поэмэр, сонет тарамхэр, усэ романыр, балладэр, ащ даклоу гупшысэклэ куум гушъхьэлэжыгъэ пшъхьапэ усэм игубгъо изыбзэ щыхъугъ, художественнэ усэм пкыи занклэу зырищыгъ. Шылаклэм кыиздыхыгъэ идеологиэмрэ лъэпкъым хэль шэн-хабзэмрэ зэпэуцужы-

мэ, щызэтчыхъуи кыыхэкыгъэми, адыгэм иусэ гъэпсыклэ илэклоцл дунае хэзыгъэп, хинагъэп. «Гугъэрэм гъогу егъоты» зэралоу, философскэ гупшысэу лъэпкъым лэклэлым игогу зэхэкыизэ лъэпсэ гъэнэфагъэ илэу лъэкылатэ. Нарт эпосым ыуж тарихъ е лыхъужь-тарихъ ордэхэмрэ поэмэхэмрэ (гурыт лэшлэгъухэм атефэ), дунаим цыфым итетыклэ кызыщигъэлэгъорэ ордэхэр, шульэгъуныгъэ, усэ, гыбзэ ордэхэр, нысэиш ордэхэр (я XVII — XX-рэ лэшлэгъухэр). Шылэныгъэм хабзэу хэльыр зэблэхъу, литературэми хэбзаклэм ишъуашэхэр зыщелъэ, усэн-тхэн лофым ишъхьафит зэхашлэ лъэхьан лъахъэ тель мэхъу. Ахэр зэклэ щысэхэмклэ ушъагъэу Шэ-шлэ Шамсэт илофшлагъэ иолъагъох, етлани зэгъэпшэн лофыр урыс литературэ закъом кыыщымыуцоу, лэкыб хэгъэгум иусэклэ-шыкыкы регъапшэ.

Лъэхьаныр зэхьокы, лъахъэу тельгъэм итезыгъо нахъ шъхьафитэу зызыубгъурэ гъогуу илъэсхэр литературэм кыфэклох, лъыкылатэ къэс гупшысэм икылауаклэ зэблэхъугъэ фэхъузэ, философскэ лъэаплэхэм якы. Шылэныгъэм зы гупшыси члэнагъэр, цыфым ишыкыкы зэблэхъурэр клэз имылэу гузэхашлэм кыуыбытызэ ищыбзэ нэд клэгъэкы. Ахэр зэклэ Шамсэт имонографии дэгъу дэдэу, лушыгъэ хэльэу, литературэм хабзэу илэмклэ танэлу кьеуцо.

Мы лофшлагъэшхом Къэралыгъо шухъафтын кыплэжыгъэу цытышъ, лъэпкъ шлэныгъэм уасэ илэу хэуцонэу сэгугъэ.

ШУМЭН Замир.
Филологии шлэныгъэхэмклэ кандидат, Хьэлъэкъое гурыт еджаплэу N 4-м литературэмклэ иклэлэгъадж.

Жэрыло усэнымрэ тхыгъэ усэнымрэ азыфагу лыхъужь ордэдыбэ зэрэдэтыр, художественнэ уасэу ахэм ялэр нарт эпосым кызырэхэкырэр щысэ пчъагъэклэ Шамсэт кыушыхъатыгъ.

усэным иуплэкълун литературэм хабзэ хэльэу зыпкъ шиуцоним, игъэклотыгъэу шыуплэкълугъэным лофышхо дишлагъ филологии шлэныгъэхэмклэ докторэу Шэшлэ Шамсэт.

Фольклорым изы лахышхоу нарт эпосым щегъэжыагъэу джырэ мафэхэм ащыкыкыжъэу усэм иуплэкълун шлэныгъэлэжъ бзылфыгъэр фежыагъ. Хульфыгъэ шлэныгъэлэжъхэм уаготэу уунэгъо бзылфыгъэу а лофышхор зепхьаныр псын-клагъоп, ау Шамсэт бэшлагъэ зысшлэрэр, зыфежыэрэ лофыр гуетыныгъэшхо хэльэу, егугъузэ зэригъэцаклэрэр сэлъэгъути, сыгушлуагъ, а лофыр зэшлохыгъэ зэрэхъуштми сицыхъэ пытэ тель хъугъэ. Джымары ильэс пчъагъэм лоф зыдишлэгъэ лофшлагъэшхор тапашъхэ иль. Сьд фэдэ лофы-

кыныгъэ хэльэу зэу зэрэщытыр кьегъэнафэ, гунапкъэ илэу фольклорымрэ литературэмрэ шлэныгъэ гъэнэфагъэхэмклэ тегушылэхэми. Цыф лъэпкъ зэфэ-шъхьафхэм ягушъхьэлэжыгъэ пштэмэ, тильэпкъ илэжыгъэ апэ итхэм зэрэщытыр тегъэлэгъу, ащкыкы лэубытылэу илэхэр нэмыкы лъэпкъхэм яэпосхэр ары, ащ аригъапшэзэ зэ-

Адыгэ усэным иуплэкълун литературэм хабзэ хэльэу зыпкъ шиуцоним, игъэклотыгъэу шыуплэкълугъэным лофышхо дишлагъ филологии шлэныгъэхэмклэ докторэу Шэшлэ Шамсэт.

хэфын-уплэкълуныр лъегъэкылатэ. Адыгэм идышъэ клэн нарт пшыналэхэу усэ мэкъамэклэ зэгъэфагъэхэр, ащ ыуж лы-

ахэм ялэр нарт эпосым кыызырэхэкырэр щысэ пчъагъэклэ кыушыхъатыгъ. Зым игъунапкъэ адрэ усэр пышлэгъэ шьып-

«Усэхэр сигопэгъупсых, усэхэр сипсылэзэгъух»...

Шэшлэ-Ергъукъо Шамсэт Адыгэ къэралыгъо клэлэгъэдэжэ институтым шеджэщтыгъ мы кьэстхыщтым шъхьэу фэшлыгъэм ехылаагъэу мынышъэ «Сиусэжыыхэр» ылоу прозэкыкы усэ зетхым: «Усэхэр сигопэгъупсых, усэхэр сипсылэзэгъух, сыгу икыфэхы, сыгу идэщай тэмэхэу ахэр сэлэх. Онтэгъухэу, псынклэхэу, мэфшлэми чэфыми хэмыкыхэу, гугъэм дэбыбхэу, гугъым зыхатхьымэ, уашъом ибыбхэу, мэфэ нэфыпсыр ятэмэ жьыфэу, сиусэжыыхэу, сибзыужыыхэу».

Лъэпкъ литературэм я XX-рэ лэшлэгъум ыкылэхэм лъэгэпакыкы ыштэщтыгъэхэм ныбжыкылабэ хэплъагъоштыгъ, анахъэу кьэгъэгъэ тарамышхоу пшъэшъабэхэм яталант зыкыы-зэлуйхыштыгъ. Шамсэт ахэм ащыщыгъ. Философскэ гупшысэ куу, мэхъэнэ гъэнэфагъэ зыхэль усэ мыпсынклэхэмклэ, ямышыкыкы адыгэ литературэм прозэкыкы кыыщылауагъэ апэрэу хъугъэ. Усэхэр ытхынымклэ гугъаплэ кьэзытыхэрэм Шамсэт ащыщыгъ, ау нэмыкы лъэныкыгъэаплэ итворчествэ фэхъу, Адыгэ шлэныгъэлэжэ институтым лоф шишлэнэу регъажэ. Усэхэм ятхын дыкыгъоу уплэкълун лофшлэнми зыпещэ. Иапэрэ кандидатскэ лофшлагъэ Мэшбэшлэ Исхьакъ

ипрозе ехылаагъэми, докторскэ лофшлагъэр адыгэ усэнэу дэзыхыхыштыгъэм репхы, дэгъу дэдэу кьегъэшъыпкъэжы.

Филологии шлэныгъэхэмклэ докторэу, профессорэу Хьакуашэ Андрей ащыгъум кыфилотагъ: «Усэм ичыгъ гъэкыгъэ дахэхэм бзылфыгъэ лирикэу, гупшысэ куоу къахьхэрэр зырыз» плэзэ уитхыгъэ кыыщыломи, о уплэкълунэу пшыгъэмклэ лъэпкъ литературоведением апэрэ чыплэхэр зылыгъхэм уащыгоуцо, хульфыгъабэхэр лубгъэклотыхэзэ». Осэ-

шхоу кыыфашлыгъэр кыыгъэшъыпкъэжыын ыльэкыгъ Шамсэт. «Адыгэ усэн лофым игогупэхэр» зыфилорэр тхылышхохэу урысыбзэкыкы адыгабзэкыкы кыыдэкыгъэх. Илофшлагъэклэ я XX-рэ лэшлэгъум нэс усаклохэу кыызтегушылэщтыгъэхэр, ащ Шамсэт ыгъэрэзэщтыгъэп, джырэ ныбжыкыкы тхэхэрэм ягузэхашлэ (я XXI-рэ лэшлэгъум икыжъаплэ зыфаслорэр) лэшлэгъуклэм кыызырэхэжыгъэр хегъэхъожышъ, илэпэлэсэныгъэ итлэгъукыкы, тхылыр шылэныгъэм зэрищыкыкыгъэ шъыпкъэр кыыдильытэзэ, тапашъхэ кыы-рельхэ. Адыгэ усэным гъогуу кыыкыгъэр ижъ-ижыжыкыкы кыыщегъэжыагъэу джырэ мафэхэм ащыкыкыжыгъэу уплэкълугъэ хъугъэ. Литературэ процессыр зы прозэмкы, усэхэмкы, драматургиэмкы, ау усэн лофыр ыуж кьенэ зылоштыгъэхэмклэ мы лофшлагъэшхор шы-

хьатэу хъугъэ, ащкыкы адыгэ усэр апэ тильэпкъ литературэп зыщытеклорэр, зэгъэпшэнэу Шамсэт ышыгъэхэм кыызырагъэлаагъэрэмклэ, нэмыкы цыф лъэпкъхэм яусэхэм ябгъапшэмэ, адыгэ усэр бэмэ апэ зэритыр иплээгъукышты, ар умыгъэшлэгъонэу щытэп.

Статья е очерк зэфэшъафклэ усэным тегушылаагъэх нахъ, игъэклотыгъэу лофшлагъэ зэхэуытагъэ, системэ хэльэу, типологическэ зыкыныгъэкыкы

цыфым ищылаклэ хэхъухэрэр зэкыкы гум щызэпэдэжыжыизэ, мэкъэмэ лъэшэу кыыклахъэрэм усэ сатыыр кыызырэхэжыгъэрэр гъэшлэгъоны. Бзэпсыр кьэзылэтырэр усэм изэхэблэкыкы (мэхьанэу илэмклэ) итео макъэрэ (шъэбагъэу е пхъэшагъэу клэпыр). Лъэхьаныр ары сьдрэ лофи бысымгуащэу бзэпсыр зытлупщырэр. Лъэхьанэу Шамсэт кыыхыгъэщыгъэхэми, ахэм гулытэшхо хэльэу кыызыратегушылэрэми

Шамсэт иапэрэ кандидатскэ лофшлагъэ Мэшбэшлэ Исхьакъ ипрозе ехылаагъэми, докторскэ лофшлагъэр адыгэ усэнэу дэзыхыхыштыгъэм репхы, дэгъу дэдэу кьегъэшъыпкъэжы.

уплэкълугъэу усэмэ альэныкыкыкы цылаагъэп. Усэмэ язэхэфын улъыплэзэ, гъэшлэгъоныбэмэ мы лофшлагъэм уащэгъэгъуазэ. Адыгэмэ яусэзэхэльхьакыкы, лъэхьаным еллытыгъэу гупшысэр зэблэхъуми, лэшлэгъумэ ахэкыхьэгъэ шыкыкы ахэльыр зэу зэрэщытыр гупшысэ ямышыкы.

Мыщ фэдэ лофшлагъэм лъэпкъ зэхашлэм гъоукыкы реты, идунээеплъыкы хэпшыкыкы зэблэхъу. Цыф пэпчъ мэкъамэу илэр зэрэзэфэмыдэм фэд, идунээезэхашы, гукыкыгъоу кыыгот цыфым фишыштри, гушлуагъуи, гуегъу гъэзаплэу

гъэхьагъэу ышыгъэрэр зэрэмыпсынклагъом, ащ гушхо зэрищыкыкылаагъэм, тэмабгъоу тилагъэ бзылфыгъэ ахэр зэрэзэшлуихыгъэм уарымыгушхон, уамыгъэгъушлэн плэкыкырэп. Къэралыгъо шухъафтыныр кыплэжыгъэу сэлъытэ, литературэм и Ильэс тибзылфыгъэ чан тыфэгъушлэнэу илъэкыкыкы кыылэжыгъэшъ, лъэпкъ лэжыгъэм хахъоу ордэбагъо.

ШЭУДЖЭН Нэфсэт.
Адыгэкыалэ ия 2-рэ гурыт еджаплэу Бэрэтэрэ Хьамидэ ыцлэ зыхьырым литературэмклэ иклэлэгъадж.

Мыщ фэдэ лофшлагъэм лъэпкъ зэхашлэм гъоукыкы реты, идунээеплъыкы хэпшыкыкы зэблэхъу.

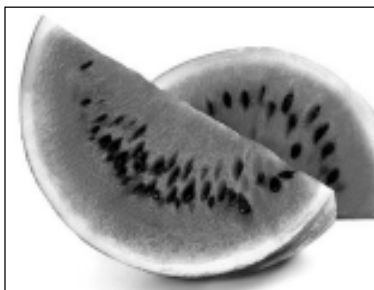

Шум, жъэжъыехэм кӀуачӀэ къареты, пкӀышӀолыр кӀеукӀэбзы

Ащ фэдэ амал къэпразым иӀэу еӀо народнэ медицинэм. Джыдэдэм ащ игъошъ, шӀуагъэу хэлъэу цӀыфхэм лӀэшӀэгъу пчӀагъэхэм къакӀоцӀ агъэунэфыгъэхэм ащыщхэр шьугу къэдгъэкӀыжьиных.

Медицинэ шӀэныгъэм кыизригъэнэфагъэмкӀэ, къэпразыр сьд фэдэрэ ныбжъ цӀыфым иӀэми, ипсауныгъэкӀэ ишӀуагъэ къэзыгъэкӀорэ гъомылапхъ. Ащ ипроцент 90-м къехъурэр псы, проценти 9 фэдиыр шьоушыгъу, витаминхэу В1-мкӀэ, В2-мкӀэ баи, каротини, минеральнэ щыгъуи хэлъых.

Къэпразыпсым псыфалӀэр псынклӀэу пщегъэгъупшэ, ары пакӀошъ, шӀур, жъэжъыехэр нахъ пытэ ешӀых, кӀуачӀэ къареты, щыгъур егъэткиу, пшахъо е мыжъо зэрыхъорэ чыпӀэхэр ащ щеухъумэх. Къэпразыпсыр агъэфедэнкӀэ дэгъу атеросклерозым ыгъэгумэкӀыхэрэм, подагрэ е артрит зилӀэхэм. ЛъыдӀэкуаер нахъ зыпкӀэ итынмкӀи къэпразыпсым ишӀуагъэ къакӀоу народнэ медицинэм кӀеӀо. Джащ фэдэу нэгъу е кӀэтӀый уз зилӀэхэри къэпразыпсым ешӀохэмэ дэгъу.

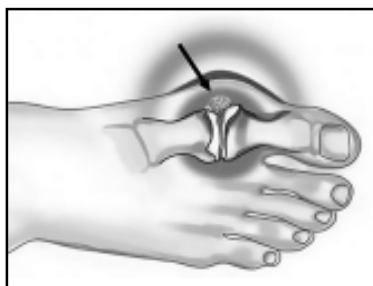
Шьуфэсакъ, шынагъо!

Шьоушыгъу уз зилӀэхэм, пщэрыщэ хьухэрэм къэпразыри ащ псэу кыикӀэжъыерэ агъэфедэным фэсакъынхэ фае, чэщ-зымафэм шьоушыгъоу пкӀышӀолым ӀэклӀэхан фаеу врачым кыгъэнэфагъэм блэбгъэкӀы хьущтэп. Атеросклероз зилӀэхэм къэпраз вареньери шьоуи ашхы хьущтэп.

ӀэзекӀэ амалэу иӀэхэр

Артритым ыгъэгумэкӀыхэрэм

Народнэ медицинэм кыизригорэмкӀэ, врачым Ӏэзэн

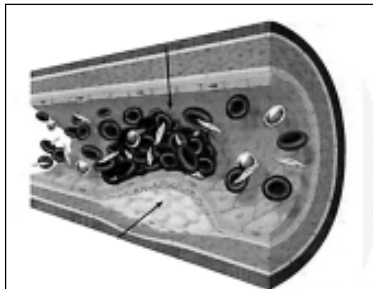

Ӏофтхъабзэу кыгъэнэфагъэхэм адакӀоу, мы узыр зилӀэхэм мафэ къэс къэпраз бзыгъи 3 — 4-р ашхызэ ашӀын фае.

КӀэтӀыишхор пльыр-стыр хьугъэмэ е етагъэмэ (воспаление хьугъэмэ)

Къэпразым ыкӀышъо бгъэгъунышъ, бгъэушъэбыщт. Ащ щыщэу грамми 100 пштэнышъ, псы къэжъогъэкӀэ стӀэчанитӀу кӀэпкӀэшт, мӀэучылыфэ щыбгъэтыщт. Узыжьинышъ, стӀэчанникъо зырызэу мафэм пӀӀэгъогъоу уешъошт.

Атеросклерозыр

ПкӀышӀолыр псынклӀэ зышӀыщт хэхыгъэ шхэным (дӀетэм) ишӀуагъэ къэкӀошт: зы мафэм — пцӀажъые, нӀужым — кьогъэгъушкьогъ, яцӀэнэрэм — мыӀэрысэ нэмыкӀ пшхыщтэп, ащ кыкӀӀыпкӀорэм — къэпраз (килограмм 1,5-рэ мафэм пшхын фае шхэгъуитфым тефэу ар бгощынышъ).

Остеохондроз уиӀэмэ

Псы фабэ ваннэм ибгъэхъонышъ (температурэр 37-м нэсэу), ащ хэбгъэхъошт псы кыизэрыкӀом хэгъэткиухъэгъэ содэ грамм 200-р. НӀужым ащ хэлпхъащт шьуамплӀэр зытелъ къэпраз грамм 200 —

300 фэдииз. Такъикъ 20-м ащ ухэсыщт. Зы мафэ тешӀэ къэс арэушӀтэу пшӀызэ, гъогъу 15-рэ ащ фэдэ псымкӀэ узӀӀэзэщт.

Марко уиӀэ хьугъэмэ

Ащ фэдэ гуцаф пшӀыгъэмэ, народнэ медицинэм амалышӀоу еӀо къэпразым ыкӀэхэр. Ахэр духовкэм щыбгъэгъушъынхэшь, лыупкӀатэмкӀэ бгъэушъэбышӀых. НӀужым щэм хэбгъэкӀухъанхэшь (1:10), мафэм тӀэкӀу-тӀэкӀоу уешъошт. Шхэгъухэм къадэфэрэ уахътэм уешъозэ, зэкӀэмкӀи стӀэчанитӀу ипшӀун фае.

Шъхъэузыр

*** Къэпразыпс стӀэчанитӀум тӀэкӀу-тӀэкӀоу уешъомэ, ишӀуагъэ къэкӀоштэу еӀо народнэ медицинэм.

*** НатӀэм ыкӀи дӀэбжьи-кӀухэм къэпраз шьуамплӀэ атӀеплхъанышъ, хъэдэн шъабӀкӀэ кӀӀпхъащт шъхъэр. Узыр хэжъуикӀыфэ тебгъэлышӀт.

МашӀом уистыгъэмэ

Къэпразыпсэу гъэучыла-лъэм дӀэбгъэщтыхъагъэм (къэпразым игъом ар зыдӀэпыгъэмэ дэгъу) щыщ такъыр машӀом ыстыгъэм теплхъащт. МэфитӀу, щыкӀэ ар хьужышӀт.

Температурэр лъэшэу дӀэкӀолягъэмэ

Къэпразым ыкӀэхэр кыкӀхэпхынхэшь, псы чъыӀэм хӀэпщытӀэщтых (1:10). Щайджэмышхым изэу сыхъатитӀу пӀэпч уешъошт а псым щыщ.

Гушъхъабжэр

МышкӀэ дэгъур къэпразыпсыр ары. Зы стӀэчан из къэп-

разыпсым гушъхъабжэр тырихышӀтэу ары народнэ медицинэм кыизэригорэр.

Пшыныр

КъэпразыкӀэхэр бгъэушъэбынхэшь, псы чъыӀэ акӀӀпкӀэшт (1:10). А «къэпразыщэм» щыщэу мафэ къэс стӀэчаным из уешъошт, шьоушыгъу тӀэкӀу хӀапльхъэзэ. Ащ фэдэ Ӏэзэным ишӀуагъэ кызыкӀорэр цӀыфыр зэрӀпщырэр гу-лъынтфэ системэм епхыгъэу щытмэ ары.

Косметикэм зэрэщагъэфедэрэр

НэгъушӀор зӀыагъэмэ

Къэпразыпс джэмышхы-шъхытӀум коцхъаджыгъэ джэмышхышъхъэ хӀӀпхъанышъ, дэгъоу зэхэбгъэкӀухъащт. НэгъушӀомрэ пшъашӀомрэ ар ащыпфэнышъ, такъикъ 15-м тебгъэлышӀт.

НэгъушӀом дагъэ кыкӀхэкӀымэ

Кьогъэгъушкьогъэ щайджэмышхышъхытӀум ащ фэдииз къэпразыпс хэбгъэхъошт, ахэм ахӀӀпхъащт щайджэмышхым из щыгъум и 1/4-р. Дэгъоу ахэр зэхэбгъэхъанхэшь, нэгъушӀом теплхъащт. Такъикъитф зытешӀӀкӀэ ар тепхыжьинышъ, ащ лъыпытэу етӀани ятӀонэрэу теплхъащт. Ар такъикъ 15-м тебгъэлышӀт. Уахътэр зыкӀыкӀэ псы гъэжъогъэ гъэучылыжьиыгъэу щыгъу тӀэ-

кӀу зыхӀэлымкӀэ нэгъушӀор уукӀэбзыжьишӀт.

НэгъушӀор гъушъащэмэ

*** Къэпразыпсым хэгъэо-гъэ бзыуцыфымкӀэ ащ фэдэ нэгъушӀор пӀӀэкӀызэ пшӀымэ дэгъу. Къэпраз такъыркӀэ пӀӀэкӀыми ишӀуагъэ къэкӀоштэу еӀо народнэ медицинэм.

*** КӀӀнкӀэ кургъу утагъэм хэбгъэхъоштых щайджэмышхым изэу къэпразыпс, джащ фэдииз дагъэ ыкӀи щатэ (зӀкӀэмэ ауж). А зэхӀэлыр нахъ лужъу хъуным фӀшӀ хыалыгъу гъэушъэбыгъэ тӀэкӀу хӀӀпхъащт. Ахэр дэгъоу зэхэбгъэхъанхэшь, нэгъушӀом щыпфэщт, такъикъ 15 — 20-м тебгъэлышӀт. Уахътэр зыкӀыкӀэ щайпс мыкӀуачӀэмкӀэ нэгъушӀор птхъа-кӀыжьишӀт. Тхъамафэм 2 — 3 арэушӀтэу пшӀызэ, гъогъу 12 — 15-м нэгъушӀом узешӀушӀӀкӀэ, зэхӀпшӀӀэу ишӀуагъэ къэкӀошт.

Жъышъо зытеогъэ нэгъушӀор

Мыш фэдэ нэгъушӀомкӀи къэпразыр амалышӀоу еӀо народнэ медицинэм.

НӀегумрэ пшъэмрэ псы фабӀкӀэ птхъакӀынхэшь, къэпраз-куцӀым щыщ бгъэушъэбынышъ, ахэм ащыпфэщт. Хъэдэн шъабэ е ӀӀпӀӀӀкӀэ теплхъанышъ, такъикъ 10 — 15-м тебгъэлышӀт. НӀужым псы фабӀкӀэ зыптхъакӀыжьинышъ, зыпӀӀэкӀыжьинышъ гъушъэу, крем ахэм ащыпфэщт. Ащ фэдэ щыфэм нэгъушӀори пшъашӀори нахъ кьогъэкӀэжъых, егъэушъэбых, шьор нахъ дахэ ешӀы.

Къэпраз куцӀым сьд фэдэрэ шьори (нэгъушӀори пшъашьори, дагъэ кыизхэкӀырэри гъушъыщэрэри) нахъ шъабэ, нахъ дахэ ешӀы.

Уахътэу мыхэм атӀебгъэ-кӀодэщтым ушъхъамысэу, ори умышъхъахмэ, мы зӀпстӀэуи шӀуагъэ кыизэрахышӀыр теубытагъэ хэлъэу народнэ медицинэм кӀеӀо.

Зыгъэхъазырыгъэр ЖАКӀЭМЫКӀО Аминэт.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу унэм пае ипотека чыфэ зэратахэрэм къэралыгъо социальнэ лэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу унэм пае ипотека чыфэ зэратахэрэм къэралыгъо социальнэ лэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсым гъэтхалэм и 31-м аштагъэу N 293-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу унэм пае ипотека чыфэ зэратахэрэм къэралыгъо социальнэ лэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехылаагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2005, N 3; 2010, N 5) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 2-рэ статья иа 1-рэ лахь иа 3-рэ пункт кӀуачӀэ имылэжьэу лъытэгъэнэу;

2) я 3-рэ статья иа 1-рэ лахь:
а) иа 2-рэ пункт хэт пчӀагъэу «30-р» пчӀагъэу «20-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

б) я 3-рэ пункт кӀуачӀэ имылэжьэу лъытэгъэнэу;

3) я 4-рэ статья:
а) иа 1-рэ лахь иа 3-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«3) федеральнэ хэбзэгъэуцугъэмрэ Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэрэ адиштэу нэмыкӀ полномочиэхэр егъэцӀкӀэх.»;

б) я 2-рэ лахьым иа 3-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«3) Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо программэхэу унэ зэрэфыщт ипотека чыфэ ятыгъэным тегъэпсыхьагъэхэр еухэсыхь.»;

4) я 5-рэ статья иа 1-рэ пункт гуцылэхэу «чыплӀэ бюджетхэри» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, шышхьэлум и 6, 2015-рэ ильэс N 434

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм гъогухэмкӀэ и Фонд ехылаагъ» зыфилорэм иа 2-рэ статья зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм гъогухэмкӀэ и Фонд ехылаагъ» зыфилорэм иа 2-рэ статья зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2011-рэ ильэсым чӀэпыогъум и 27-м аштагъэу N 49-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм гъогухэмкӀэ и Фонд ехылаагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2011, N 10) иа 2-рэ статья зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, я 4-рэ пунктыкӀэр хэгъэхьогъэнэу ыкӀи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«4-я) хьылъэшхохэр зезыщэрэ транспортхэм шӀолъыр е муниципальнэ мэхъанэ зилэ гъогухэм ягъэу арагъэкӀырэр игъэкъужыгъэнымкӀэ ахьщэу атырэр.»

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхьурэр

2016-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, шышхьэлум и 6, 2015-рэ ильэс N 436

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо мылӀку гъэзеклогъэным ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо мылӀку гъэзеклогъэным ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2002-рэ ильэсым тыгъэгазэм и 3-м аштагъэу N 102-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо мылӀку гъэзеклогъэным ехылаагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2002, N 12; 2003, N 11; 2004, N 12; 2006, N 12; 2007, N 7; 2008, N 4; 2010, N 5; 2011, N 3; 2012, N 4; 2013, N 5, 11; 2014, N 7) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) а 1-рэ статья иа 1-рэ пункт хэт гуцылэхэу «чыгур» зыфилохэрэр гуцылэхэу «чыгу лахьхэр» зыфилохэрэмкӀэ зэблэхъугъэнэу;

2) я 5-рэ статья иа 3-рэ лахь иа 6-рэ пункт хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо мылӀку хэхьэрэ чыгу лахьхэри, Адыгэ Республикэм икӀэлэ шхьалэхэу Мыекъуапэ ичыгу лахьхэу джыри зыехэр амыгъэнэфагъэхэри» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу;

3) я 7-рэ статья иа 1-рэ лахь хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэ кӀулыкӀоу финанс лӀофыгъохэм афэгъэзагъэр» зыфилохэрэр гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэ кӀулыкӀоу къэралыгъо финанс уплъэкӀунхэмкӀэ полномочиэхэр зилэр» зыфилохэрэмкӀэ зэблэхъугъэнхэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, шышхьэлум и 6, 2015-рэ ильэс N 441

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Культурэм ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Культурэм ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1998-рэ ильэсым бэдзэогъум и 15-м аштагъэу N 87-р зытэтэу «Культурэм ехылаагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 1998, N 7; 2003, N 4; 2005, N 12; 2006, N 5; 2010, N 11; 2012, N 12; 2015, N 3) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 2-рэ статья иа 8-рэ пункт гуцылэхэу «мы лъэныкъомкӀэ егъэджен лӀофэу зэрэхьэрэр» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу;

2) я 9-рэ статья иа 2-рэ лахь иа 1-рэ пункт иподпунктэу «б-р» мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«б) культурэмрэ искусствэмрэ алъэныкъокӀэ программэ гъэнэфагъэхэм атетэу гъэсэныгъэ язытырэ организациехэм лэпылэгъу афэхьухэзэ ыкӀи хэхьоныгъэ арагъэшызэ, эстетическэ плуныгъэрэ художественнэ гъэсэныгъэрэ ягъэгъотыгъэным фӀофӀэшлэ шхьалэхэу цыфхэм апае ыпкӀэ хэмылӀэхэу тхылъеджаплэхэм ащагъэ-

цӀкӀэхэрэр къызэтегъэнэжыгъэнхэм яамалхэр зехьэгъэнхэр.»;

3) я 15-рэ статья иа 1-рэ лахь иа 2-рэ гуцылэхыгъэ хэт гуцылэхэу «кӀэлэеджакӀохэр» зыфилохэрэр гуцылэхэу «рагъаджэхэрэр» зыфилохэрэмкӀэ зэблэхъугъэнэу;

4) я 20-рэ статья:
а) иа 2-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«2) культурэмрэ искусствэмрэ алъэныкъокӀэ кадрэхэр къэгъэхьазырыгъэнхэр.»;

б) я 5-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5) программэхэмкӀэ, методическэ материалхэмкӀэ, зэрэрагъэджэхэрэ, научнэ литературэмкӀэ зэхьожьынхэу.»

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, шышхьэлум и 6, 2015-рэ ильэс N 449

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылаагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ ильэсым бэдзэогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Сабым ифитыныгъэхэм якъэхьумэнкӀэ лӀофтхьэбзэ заулэхэу зэрэхьаштым ехылаагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2010-рэ ильэсым мэкъуогъум и 2-м аштагъэу N 353-р зытэтэу «Сабым ифитыныгъэхэм якъэхьумэнкӀэ лӀофтхьэбзэ заулэхэу зэрэхьаштым ехылаагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2010, N 6; 2011, N 8) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) а 1-рэ статья хэт гуцылэхэу «Федеральнэ законэу» зыфилохэрэм ауж гуцылэхэу «1998-рэ ильэсым бэдзэогъум и 24-м аштагъэу N 124-р зытетыр» зыфилохэрэр хэгъэхьожыгъэнхэу;

2) я 2-рэ статья:

а) иа 1-рэ лахь гуцылэхэу «пивэмрэ пивэ зыхэт нэмыкӀ шьонхэмрэ» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу;

б) я 2-рэ лахьым гуцылэхэу «пивэмрэ пивэ зыхэт нэмыкӀ шьонхэмрэ» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу.

Я 2-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Административнэ хэбзэуконогыгъэхэм яхылаагъ» зыфилохэрэм иа 27-рэ статья зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ ильэсым мэлъылфэгъум и 19-м аштагъэу N 215-р зытэтэу «Административнэ хэбзэуконогыгъэхэм яхылаагъ» зыфилохэрэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр, 2004, N 4; 2005, N 5, 8, 12; 2006, N 8; 2007, N 1, 5, 6, 7, 12; 2008, N 6, 7, 11; 2009, N 4, 7, 12; 2010, N 2, 5, 6; 2011, N 7, 8, 11; 2012, N 1, 4, 6, 10, 12; 2013, N 8; 2014, N 2) иа 27-рэ статья мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) а 1-рэ лахьым гуцылэхэу «пивэмрэ пивэ зыхэт нэмыкӀ шьонхэмрэ» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу;

2) я 2-рэ лахьым гуцылэхэу «пивэмрэ пивэ зыхэт нэмыкӀ шьонхэмрэ» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу.

Я 3-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, шышхьэлум и 6, 2015-рэ ильэс N 450

Адыгэ Республикæм и Закон

Адыгэ Республикæм и Законæу «Адыгэ Республикæм икъэралыгъо граждан къулыкъу ехъылагъ» зыфилорæм ия 13-рæ статья ия 2-рæ лахъ зæхъоклыныгъæ фæшыгъæным фæгъæхыгъ

Адыгэ Республикæм и Къэралыгъо Совет — Хасæм 2015-рæ илъæсым бæдзæогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рæ статья. Адыгэ Республикæм и Законæу «Адыгэ Республикæм икъэралыгъо граждан къулыкъу ехъылагъ» зыфилорæм ия 13-рæ статья ия 2-рæ лахъ зæхъоклыныгъæ фæшыгъæным фæгъæхыгъ

Адыгэ Республикæм и Законæу 2005-рæ илъæсым шышхъæлæм и 4-м аштагъæу N 352-р зытæтæу «Адыгэ Республикæм икъэралыгъо граждан къулыкъу ехъылагъ» зыфилорæм (Адыгэ Республикæм икæбзæгъæуцугъæ зæхъугъоягъæхæр, 2005, N 8; 2007, N 11; 2009, N 2, 12; 2010, N 3, 8; 2011, N 3, 11; 2012, N 6, 12; 2013, N 3, 5, 7, 8; 2014, N 3, 10; 2015, N 6) ия 13-рæ статья ия 2-рæ лахъ зæхъоклыныгъæ фæшыгъæнæу, гуцылæхæу «граждан къулыкъум лухъæ зыхъуклæ аушæты» зыфилохæрæр гуцылæхæу «граждан къулыкъум шаушæты» зыфилохæрæмклæ зæблæхъуæнхæу.

Я 2-рæ статья. Мы Законом кӕуачӕ иӕ зыхъурӕр

Официальнæу къызыхаутырэ мафæм щегъæжыгъæу мы Законом кӕуачӕ иӕ мæхъу.

Адыгэ Республикæм и Лышхъæу
ТХЪАКӔУЩЫНӔ Аслъан
къ. Мыекъуапæ,
шышхъæлæм и 6, 2015-рæ илъæс
N 440

Адыгэ Республикæм и Закон

Адыгэ Республикæм и Законæу «Общественностым иллыкӕхæу Адыгэ Республикæм ихъыкумышӕхæм яквалификационнæ коллегие щылæхæм яхъылагъ» зыфилорæм зæхъоклыныгъæхæр фæшыгъæнхæм фæгъæхыгъ

Адыгэ Республикæм и Къэралыгъо Совет — Хасæм 2015-рæ илъæсым бæдзæогъум и 29-м ыштагъ

А 1-рæ статья. Адыгэ Республикæм и Законæу «Общественностым иллыкӕхæу Адыгэ Республикæм ихъыкумышӕхæм яквалификационнæ коллегие щылæхæм яхъылагъ» зыфилорæм зæхъоклыныгъæхæр фæшыгъæнхæм фæгъæхыгъ

Адыгэ Республикæм и Законæу 2003-рæ илъæсым мæзæм и 11-м аштагъæу N 113-р зытæтæу «Общественностым иллыкӕхæу Адыгэ Республикæм ихъыкумышӕхæм яквалификационнæ коллегие щылæхæм яхъылагъ» зыфилорæм (Адыгэ Республикæм ихæбзæгъæуцугъæ зæхъугъоягъæхæр, 2003, N 2; 2004, N 1; 2006, N 5; 2011, N 11; 2013, N 11) мыщ фæдæ зæхъоклыныгъæхæр фæшыгъæнхæу:

1) пæублæм хæт гуцылæхæу «Федеральнæ законæу» зыфилохæрæм ауж гуцылæхæу «2002-рæ илъæсым гъæтхæм и 14-м аштагъæу N 30-р зытæтæу» зыфилохæрæр хæгъæхъуæнхæу;

2) я 10-рæ статьям ия 1-рæ лахъ мыщ тетæу къæтыгъæнæу:

«1. Общественностым иллыкӕ иполномо-
чиехæр ипӕлæм къыпæу рагъæгъæтыллы-
жъынхæ алъæкышт 2002-рæ илъæсым гъæ-
тхæм и 14-м аштагъæ Федеральнæ зако-
нæу N 30-р зытæтæу «Урысые Федерацием
ихъыкум сообществæ икъулыкъухæм яхъылагъ»
зыфилорæм ия 11-рæ статья ия 8-рæ пункт
къыщыдæлътæгъæ лъæхъанхæм.»

Я 2-рæ статья. Мы Законом кӕуачӕ иӕ зыхъурӕр

Официальнæу къызыхаутырэ мафæм щегъæжыгъæу мы Законом кӕуачӕ иӕ мæхъу.

Адыгэ Республикæм и Лышхъæу
ТХЪАКӔУЩЫНӔ Аслъан
къ. Мыекъуапæ,
шышхъæлæм и 6, 2015-рæ илъæс
N 442

Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ иунашъу

Стационар шыпкъæу щымытхæм социальнæ фæло-фашӕхæр ащыгъæцӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ и Административнæ регламент ухæсыгъæным ехъылагъ

2010-рæ илъæсым бæдзæогъум и 27-м аштагъæ Федеральнæ законæу N 210-р зытæтæу «Къэралыгъо, муниципальнæ фæло-фашӕхæр зæрагъæ-
цӕклӕхæрæм ехъылагъ» зыфилорæм, Адыгэ Республикæм иминистрæхæм я Кабинет 2011-рæ илъæсым бæдзæогъум и 12-м ышыгъæ унашъоу N 138-р зытæтæу «Адыгэ Республикæм икъэралыгъо хабзæ игъæцӕклӕкӕу къулыкъухæм къэралыгъо пшъæрылхæм ягъæ-
цӕклӕнклæ административнæ регламентхæмрæ къэралыгъо фæло-фашӕхæм язæхъæнклæ административнæ регламентхæмрæ къызæрахæхæрæм ыкӕи зæраухæсыхæрæм яхъылагъ» зыфилорæм, Адыгэ Республикæм иминистрæхæм я Кабинет 2009-рæ илъæсым шæклогъум и 12-м ышыгъæ унашъоу N 218-р зытæтæу «Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ иофыгъохæр» зыфилорæм адиштæу **унашъоу сæшлы:**

1. Стационар шыпкъæу щымытхæм социальнæ фæло-фашӕхæр ащыгъæцӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ и Административнæ регламент гуадзæм диштæу ухæсыгъæнæу.

2. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ ичӕипӕ къулыкъухæм япæцхæм, стационар шыпкъæу щымыт учреждениехæу социальнæ фæло-фашӕхæр зыгъæцӕклӕхæу Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ кы-
фæлорышӕхæрæм япæцхæм Административнæ регламентым диштæу социальнæ фæло-фашӕхæр зæхъæгъæнхæм аналæ тырагъæтынæу.

3. Адыгэ Республикæм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо, муниципальнæ фæло-фашӕхæр зыгъæцӕклӕрæ Гупчæм» ипæцæ Административнæ регламентым диштæу цыф куп заулæм унапкӕмрæ коммунальнæ фæло-фашӕхæм атефæрæ уасæмрæ апае компенсации ятыгъæным фæшӕ доку-

ментхæр игъом алахынхæм ыналæ ты-
ригъæтынæу.

4. Социальнæ фæло-фашӕхæм ягъæ-
цӕклӕн фæгъæзæгъæ отдæлым Административнæ регламентым игъæцӕклӕн
тегъæпсыхъгъæ Иофхæр зæхицхæнхæу.

5. Къæбар-правовой отдæлым:
— мы унашъор Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ исайт-
рæ Адыгэ Республикæм икъэралыгъо хабзæ игъæцӕклӕкӕу къулыкъухæм
яофициальнæ интернет-сайт-рæ аригъæхъанæу;

— къыхаутыным пае гъæзетхæу «Со-
ветскæ Адыгеимрæ» «Адыгэ макъæм-
рæ» яредакцие, мазæ къæс кыдæкӕырæ
официальнæ тедзæгъоу «Адыгэ Рес-
публикæм ихæбзæгъæуцугъæ зæхъугъо-
ягъæхæр» зыфилорæм алæкигъæхъанæу;

— Урысые Федерацием ишъольыр-
хæм яшæпхæу правовой актхæм яфе-
деральнæ регистрæ хагъæхъаным пае
Урысые Федерацием юстициемклæ и
Министерствæ Адыгэ Республикæмклæ
и Гъæлорышӕлӕ мы унашъор лӕки-
гъæхъанæу.

6. Кӕуачӕ ямылӕжъæу лъытӕгъæнæу:

1. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2012-рæ илъæсым гъæтхæ-
пæм и 28-м ышыгъæ унашъоу N 55-р
зытæтæу «Унагъохæм, сабийхæм, сæ-
къатныгъæ зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм, зип-
сауныгъæ пыч фæхъугъæ клӕлӕцӕкӕу хæм
социальнæ фæло-фашӕхæр зæхъыцӕ-
рæ учреждениехæм ясоциальнæ фæло-
фашӕхæр щыгъæцӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ
Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ
хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ и
Административнæ регламент ухæсы-
гъæным ехъылагъ» зыфилорæм;

2. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2012-рæ илъæсым гъæтхæ-
пæм и 29-м ышыгъæ унашъоу N 58-р
зытæтæу «Сæкъатныгъæ зилæ клӕлӕцӕ-
кӕу хæм стационар социальнæ фæло-фа-
шӕхæр афæгъæцӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ
Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ
хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ и

Административнæ регламент ухæсыгъæ-
ным ехъылагъ» зыфилорæм;

3. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2012-рæ илъæсым мæзæм
и 7-м ышыгъæ унашъоу N 24-р зытæтæу
«Унагъохæм, сабийхæм, сæкъатныгъæ
зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм, зипсауныгъæ
пыч фæхъугъæ клӕлӕцӕкӕу хæм
социальнæ фæло-фашӕхæр зæхъыцӕ-
рæ учреждениехæм ясоциальнæ ста-
ционар фæло-фашӕхæр щыгъæцӕклӕ-
гъæнхæмклæ Адыгэ Республикæм Иофшӕ-
нымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ
и Министерствæ и Административнæ
регламент ухæсыгъæным ехъылагъ»
зыфилорæм;

4. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2012-рæ илъæсым чъæ-
пыогъум и 3-м ышыгъæ унашъоу N 245-р
зытæтæу «Унагъохæм, сабийхæм, сæкъат-
ныгъæ зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм, зипсауныгъæ
пыч фæхъугъæ клӕ-
лӕцӕкӕу хæм социальнæ фæло-фашӕхæр
зæхъыцӕрæ учреждениехæм ясоциальнæ
стационар фæло-фашӕхæр щыгъæ-
цӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ Республикæм
Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæм-
рæклæ и Министерствæ и Административнæ
регламент ухæсыгъæным ехъылагъ»
зыфилорæм зæхъоклыныгъæхæр
фæшыгъæнхæм фæгъæхыгъæм»;

5. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2014-рæ илъæсым мæзæм
и 14-м ышыгъæ унашъоу N 40-р зытæтæу
«Унагъохæм, сабийхæм, сæкъатныгъæ
зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм, зипсауныгъæ
пыч фæхъугъæ клӕлӕцӕкӕу хæм
социальнæ фæло-фашӕхæр зæхъыцӕ-
рæ учреждениехæм ясоциальнæ ста-
ционар фæло-фашӕхæр щыгъæцӕклӕгъæ-
нхæмклæ Адыгэ Республикæм Иофшӕ-
нымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ
и Министерствæ и Административнæ
регламент ухæсыгъæным ехъылагъ»
зыфилорæм зæхъоклыныгъæхæр фæшы-
гъæнхæм фæгъæхыгъæм»;

6. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-

нистерствæ 2014-рæ илъæсым мæзæм
и 14-м ышыгъæ унашъоу N 41-р зытæтæу
«Сæкъатныгъæ зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм
стационар социальнæ фæло-фашӕхæр
афæгъæцӕклӕгъæнхæмклæ Адыгэ Рес-
публикæм Иофшӕнымрæ социальнæ
хæхъоныгъæмрæклæ и Министерствæ и
Административнæ регламент ухæсы-
гъæным ехъылагъ» зыфилорæм зæхъо-
клыныгъæхæр фæшыгъæнхæм фæгъæ-
хыгъæм»;

7. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2014-рæ илъæсым мæ-
лылфæгъум и 7-м ышыгъæ унашъоу
N 100-р зытæтæу «Унагъохæм, сабийхæм,
сæкъатныгъæ зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм,
зипсауныгъæ пыч фæхъугъæ клӕлӕ-
цӕкӕу хæм социальнæ фæло-фашӕхæр
зæхъыцӕрæ учреждениехæм ясоциальнæ
фæло-фашӕхæр щыгъæцӕклӕгъæнхæм-
клæ Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ
социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ и Административнæ регла-
мент ухæсыгъæным ехъылагъ» зыфи-
лорæм зæхъоклыныгъæхæр фæшыгъæнхæм
фæгъæхыгъæм»;

8. Адыгэ Республикæм Иофшӕнымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ и Ми-
нистерствæ 2014-рæ илъæсым мæ-
лылфæгъум и 17-м ышыгъæ унашъоу
N 117-р зытæтæу «Унагъохæм, сабийхæм,
сæкъатныгъæ зилæ клӕлӕцӕкӕу хæм,
зипсауныгъæ пыч фæхъугъæ клӕлӕ-
цӕкӕу хæм социальнæ фæло-фашӕхæр
зæхъыцӕрæ учреждениехæм ясоциальнæ
стационар фæло-фашӕхæр щыгъæцӕклӕ-
гъæнхæмклæ Адыгэ Республикæм Иофшӕ-
нымрæ социальнæ хæхъоныгъæмрæклæ
и Министерствæ и Административнæ
регламент ухæсыгъæным ехъылагъ»
зыфилорæм зæхъоклыныгъæхæр фæшы-
гъæнхæм фæгъæхыгъæм».

9. Мы унашъор зæрагъæцӕклӕрæм
министрæм иапæрæ гуадзæ гъунæ лъи-
фынæу.

Министрæу ОСМЭН Альберт
къ. Мыекъуапæ,
бæдзæогъум и 22-рæ,
2015-рæ илъæс
N 216

Теуцожь Цыгъо фэгъэхъыгъэ зэхыхъэхэр

Лъэпкъым игъашлэ ашугым егъэпытэ

(ИкIэх).

Мыжъобгъур кызылэхыгъ

Гъобэкъуае ашугым и Унэ-музееу дэтым юбилей зэхыхъэхэр щаублагъэх. Теуцожь Цыгъо ыкIоу Нухъэ ишлэжъ мыжъобгъу музеем кызылэхыгъ. Ащ фэгъэхъыгъу пэублэ гуцылэ кышыгыгъ Гъобэкъуае къоджэ псэуплэм итхъаматэу Теуцожь Бислэан. Чылэм иветеранхэм я Совет ипашэу ГъукIэлI Мухъдинэ Теуцожь Нухъэ ишылэныгъэ гъогу кытегушылагъ.

Партийнэ, советскэ юфышлэшхоу Теуцожь Нухъэ зэрэщытыгъэр, лъэпкъ шлэжъым ыгу кызылэхыгъуащыгъэр, цыфхэм шлу афишлэным сыдыгъуи зэрэпылгыгъэр ГъукIэлI Мухъдинэ кыхигъэщыгъэх. Анахъэу ыналэ зытыридзэгъэмэ ащыц ЦуамыкIо Аслъанрэ Теуцожь Цыгъорэ Сталиным дэжъ Москва зэрэклэгъагъэхэр. Лъэхъаныр кынэу цы-

кыфалотагъэх.

Адыгейм иллы-клохэм Сталиныр къадэлуи, унэшо хэхыгъэ зэришлыщтыр хигъэунэфыкыгъ. «Без адыгов Кавказ — не Кавказ» арэуштэу Сталиным къарилогъагъ, адыгэхэр ятарихъ чыгу кырагъэнэжъыхи, мамыр щылакIэр лъагъэклотагъ.

Кавказ заом ыуж адыгэхэр ячлыгу ращыхъэ Сыбыр е фэшхъаф шьолпыр горэм ашагъэху шытыгъэмэ, лъэпкъым сьд фэдиз чIэнэгъа ышлыщтыгъэр? Сьд фэдиз хъазаба зэпичынэу шытыгъэр? Лъэпкъу илъэси 100-м нахъыбэрэ зэуагъэр иптэкъухъэмэ, икIэрыкIэу зиугъоижьын ылъэкIыщта?

Теуцожь Цыгъо ыкIоу Нухъэ Москва щеджэ-зэ Иосиф Сталиным нэлуасэ фэхъуагъ. Ар кыдалыты, лъэпкъым ыцIэкIэ Москва агъэкло-гъагъ... Теуцожь Цыгъо усэкло къодыеу шытыгъэп. Революцием ып-кIэ тетыгъор зылыгыгъэхэм хэгъэгум шызэрэхъэщтыгъэ политикэм, юфыгъохэм ашыгъозагъ.

ЯпчъагъэкIэ бэ мыхъурэ лъэпкъхэр кызылэхыгъэныгъэныгъэ, лэпылэгъу ятыгъэным Совет хаб-

ХъачмамыкIо Азэмат кызылэхыгъэу, цыф цIэрылэхэм ящытху аллеехэр районым ипсэуплэхэм къащы-зэлуахыщтых, чIыплэу къафыахыщтым зэдегупшысэщтых.

Общественнэ ю-фышлэшхоу Шэуджэн Асхъад Теуцожь Цыгъо ыпхъоу Симэ зэхыхъэм зэрэхэлажъэр кыдыл-ыты, нэнэ дахэм фэгъушлагъ, шлоу шылэр кыдэхъунэу фылуагъ, нэпэеплэ шлухъафтынхэр фишлыгъэх.

ГъукIэлI Мухъдин, Шхъапльэ-

къо Гъучлыпс, фэшхъафхэр Теуцожь Нухъэ цыф шьырытэу зэрэщытыгъэр хагъэунэфыкIызэ, ашугым икIалэхэм плуныгъэ дэгъу зэраритыгъэм игугъу къашыгъ.

Теуцожь Цыгъо ыпхъоу Симэ ыкIоу Iэшынэ Юрэ шлэжъ мыжъобгъум икызылэхын хэлэжъагъэмэ лъэшэу зэрафэразэр ялахылхэм ацIэкIэ кылуагъ.

Пэлухор пэлуахи, шлэжъ мыжъобгъур кызылэхыгъым, къэгъагъэхэр клэлыралхъагъэх, ашугым имузей икыгъэлъэгъонхэм яплыгъэх.

Зэлуклэгъу гъэшлэгъонхэр

Ашугыр илъэси 160-рэ зэрэхъурэм фэгъэхъыгъэ спорт зэ-

нэкъокъухэр зэхашагъэх. Атлетикэ онтэгъум къуаджэм иса-тырхэм яхъазырыныгъэ кы-щагъэлъэгъуагъ.

Псэуплэху Рязанскэмрэ Гъобэкъуаерэ футболымкIэ якоман-дэхэр зэнэкъокъугъэх. Гъобэкъуае иапэрэ командэ теклоныгъэр кы-дихыгъ, къуаджэм иятлонэрэ ко-мандэ ятлонэрэ чыплэр фагъэ-шъошагъ, Рязанскэм ифутболи-стхэр ящэнэрэ хъугъэх.

Гъобэкъуае къоджэ псэуплэм ипашэу Теуцожь Бислэан хагъэ-унэфыкIырэ чыплэхэр кыдэзы-хыгъэмэ афэгъушлагъ, шлухъа-фтынхэр афишыгъэх. Теуцожь районымкIэ ДОСААФ-м итхъа-матэ игуадзэу Тхыгъо Адам фут-бол ешлагъэхэм къафэгъушлагъ, Iэгуаохэр, нэмыкI шлухъафтынхэр афишыгъэх.

АдыгэкIалэ щыц Теуцожь Чэ-тибэ Теуцожьхэм япIакъо ыцIэкIэ кылуагъ спорт зэлуклэгъухэм ахэ-лэжъагъэмэ зэрафэразэр, текло-ныгъэр кыдэзыхыгъэ командэм шлухъафтын фишыгъ.

КIапсэр зэлэкъудыгъэнымкIэ, спорт щэрыонымкIэ, фэшхъаф-хэмкIи зэнэкъокъухэр гъэшлэгъо-нэу кIуагъэх, клэлэгъэджэ юф-шлэным иветеранэу Еутых Ас-лэан щэрыонымкIэ апэрэ чыплэр кыдихыгъ, щытхур фалуагъ.

Ашугым фэгъэхъыгъэ зэлуклэр культурэм и Унэ зэрэщыкIуагъэм, «Сэ сылIэми — сиорэдхэр шы-лэщтых...» зыфилорэ тхылгъэу юбилеим кыдагъэкIыгъэм илъэ-тегъэуцо тхылъеджаплэм зэрэ-щызэхэщыгъэм, искусствэм пы-щагъэхэм якъэгъэлъэгъонхэм, нэмыкIхэм яхыплэгъэ тхыгъэ-хэр «Адыгэ макъэм» кыщыхэ-тыутыщтых.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтхэр юбилей зэхыхъэм кыщытетхыгъэх.

тыгъ. Кыблэ шьолпырым ис лъэпкъхэр ятарихъ чыгу ращы-щтыгъэх. Хэгъэгъу зэошхом илъэс-хэм фашист техаглохэм гъусэ афэхъугъэхэр зэрагъэмысэхэрэм ыкIи пшъэдэкIыжъ арагъэхъыным фэшI лъэпкъхэр ращыщтыгъэх. Адыгэхэри ащ фэдэ гумэкIыгъо хэфэнхэм епхыгъэ къэбар гъо-мылухэр къалыгъэщыгъэх.

Н. Теуцожьымрэ А. Цуамы-къомрэ Сталиным IукIэхэи, адыгэ-хэр лыхъужьныгъэ ахэлъэу фа-шистхэм зэрэпэуцужьыгъэхэр, заом ыкIыб шылэху фронтым Iэпылэгъу зэрэфэхъуштыгъэхэр

зэр зэрэпылгыгъэм ашугыр шы-гъозагъ, ыкIо идунэеепллыкIэхэр псыхъагъэ зэрэхъугъэхэм уса-клом ишлогъэшхо хэлъыгъ.

Шлэжъ мыжъобгъум икызылэ-хын ехыплэгъэ зэхыхъэм кыщы-гушылагъэх Теуцожь районым иад-министрацие ипашэу Хъачма-мыкIо Азэмат, Теуцожь райо-ным инароднэ депутатхэм я Со-вет итхъаматэу ПчыхъалыкIо Аюбэ, тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ыцIэ-кIэ шлэныгъэлэжъэу Шхъапльэ-къо Гъучлыпс, шлэныгъэлэжъэу Шэ-уджэн Асхъад, фэшхъафхэри.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзы-гъэкIырэр:
Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ ЮфхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащы-псэурэ тилъэкъэгъу-хэм адырялэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжъ зы-хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ЮфхэмкIэ, телерадиоэкIэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-шIапI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
3250
Индексхэр
52161
52162
Зак. 840

Хэутыным узчыкIэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъалэм ипшъэрылхэр зыгъэцакIэрэр редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэу
МэщIэкъо Саид

ПшъэдэкIыжъ зыхырэ секретары
ЖакIэмыкIо Аминэ

